

M. Ender Öndeş : Hasan'ın yapamadığını Melih mi yapacak?

Tarih tekerrür ediyor sanki... 44 yıl önce de aynı despot kafa aynı şeyi denemişti; 1977'de. Şimdiki kayyumun adı Melih'se, ODTÜ'dekinin adı Hasan'dı. Ertuğrul, İbrahim ve Feramuz'u aldılar aramızdan acımasızca. Yine de kaybettiler ama

*'Hasına canım hasına
Haber salın babasına
Okulda bir yiğit ölmüş
Kuşlar dönüyor yasına'*

Gülten Akın, sonradan devrimcilerin ağzında bir marşa dönüşecek olan yukarıdaki dizeleri ta o zamanlar yazmıştı, 1970'lerde... 8 Haziran 1977'de ODTÜ Öğrenci Temsilcisi Ertuğrul Karakaya sırtından vurularak katledildiğinde, okuldaki direniş yaklaşık altı aydır sürüyordu.

Bugünlerde tarih tekerrür ediyor sanki! Şimdi Boğaziçi'nin başına sarılmış olan bela, 44 yıl önce, yine soğuk bir Şubat ayında, ODTÜ'ye musallat olmuştu.

Esasında büyük ölçüde Amerikalıların girişimiyle kurulan (ki gitgide devrimcileşmesi 'kurucu'ları açısından bir trajediydi!) ve 1970'lerde özel bir yasaya bağlı olarak Bakanlar Kurulu'nun belirlediği Mütevelli Heyeti tarafından yönetilen ODTÜ, 1977'de ciddi bir kriz yaşıyordu. Genel seçimlerden sonra kurulan '2. Milliyetçi Cephe Hükümeti' (Adalet Partisi, Milli Selamet Partisi ve MHP) ODTÜ'ye kendisine paralel bir Mütevelli Heyeti atamıştı.

Heyetin ilk işi ise mevcut Rektör Ilgaz Alyanak'ı türlü dalaverelerle görevden almak oldu. Yeni Mütevelli Heyeti'nin üyelerinden Türk-İş'e bağlı Sağlık İş Başkanı Mustafa Başoğlu

(ki sonradan milletvekili olmuş ve ömrü boyunca sarı sendikacılık yapmıştır) bu konuda en hevesli olanların başında geliyordu.

Tepeden inme Rektör

Yeni heyetin, 13 Şubat 1977'de ODTÜ'ye Hasan Tan'ı Rektör ataması ise bardağı taşıran son damla oldu. Aydınlar Ocağı yönetim kurulu üyesi ve MHP'li olan Hasan Tan'ın rektörlüğü, açıkça okulun yapısının değiştirilmesi amacını güdüyordu. Solun okuldaki baskın egemenliği kırılmalı, ODTÜ bir faşist odak haline getirilmeliydi. Amaç buydu!

Geçtiğimiz günlerde Bianet'ten Ruken Tuncel'e konuşan dönemin ODTÜ ÖTK başkanlarından Ahmet Asena, "Hasan Tan özel olarak görevlendirilmiş bir isimdi, akademik siciliyle ODTÜ'yü yönetecek kapasitede olmadığı görülüyordu. Ama iktidarın söylediklerinin dışına çıkmayacak bir isimdi. Doğrudan ODTÜ'yü tek tipleştirmek, kendi kontrollerine almak ve sindirmek için atanmıştı" diyordu. Asena'nın sözlerinin devamı da çok ilginç: "Hasan Tan sağcıydı diye ayaklanmadık" diyor, "Hasan Tan'dan önce gelen rektörlerimiz de sağcıydı ama onlar eğitimi önceliğe koyuyorlardı. Hasan Tan ise başka bir misyonla gelmişti. Üniversiteyi geliştirmek değil, yok etmenin hesabını yapıyordu, kavga buydu ve 9 ay süren mücadelenin sonunda Hasan Tan istifa etmek zorunda kaldı. Çünkü hiçbir yere nüfuz edemedi, yönetemedi."

'Hasan Tan defol!'

Daha ilk gün protestolar patladı. Binlerce öğrencinin katıldığı eylemler jandarmanın saldırısından sonra boykota dönüşürken, öğrenciler, Hasan Tan görevden alınıncaya kadar süresiz boykot ilan ettiler. Bunu, öğrenci dekanının, rektör yardımcılarının ve Mersin Kampüsü Kurucu Dekanı'nın istifaları izlerken, çeşitli fakülte ve bölüm kurulları bildiriler yayınlamaya ara verme kararları aldılar. Bu arada ODTÜ dışında da birçok dernek, sendika, bildiriler yayımlayarak, ODTÜ'lü öğrencilerin, öğretim üyelerinin ve

işçilerin yanında olduklarını açıkladı.

Öte yandan, dünyaca ünlü matematik profesörü Cahit Arf'ın sözcülük ettiği ODTÜ Akademik Konsey Üyeleri de bir basın toplantısıyla Hasan Tan ile işbirliği yapmayacaklarını ilan ettiler. Tan'ın buna tepkisi ilginç oldu. 23 Şubat günü üniversiteyi 15 gün kapattığını açıkladı. Hemen ardından 2 bin 500 jandarma üniversiteyi işgal etti, öğrencileri yurt ve kampüsten kovmaya kalkıştı.

Bütün okul isyanda

24 Şubat 1977'de ise ODTÜ'lü 636 öğretim üyesi Hasan Tan'ın rektörlüğüne karşı olduklarını ilan ederken, tüm dekan ve bölüm başkanları istifa etti. Bu arada, TMMOB ve diğer 18 oda Tan'ın rektörlüğünün iptalini talep ediyor, Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyeleri ODTÜ'lü öğrenci ve öğretim üyelerine destek bildirisi yayınlıyor, Çağdaş Hukukçular Derneği rektör atamasını hukuksuz ilan ediyordu.

2 Mart günü Danıştay, okulun kapatılma kararını iptal etti. Böylece ODTÜ ve yurtlar yeniden açıldı; ancak Hasan Tan polisiye tedbirlerle uğraşırken sınavları unutmuştu! Öğretim üyeleri de eğitim öğretim yapılmadan sınav da yapılamayacağını açıkladılar. Aynı günlerde öğrenci temsilciliği adına Ertuğrul Karakaya imzasıyla yayınlanan bildiride şöyle deniliyordu: "Sınavlara girilmemesi şunu bir kez daha göstermiştir; ODTÜ'de düzenli eğitimin önündeki tek engel Hasan Tan ve onun atadığı faşistlerdir."

Hasan Tan'ın 'işçileri'(!)

Kriz derinleşerek sürerken, 'Kayyum' Rektör Hasan Tan, bir adım daha atarak Ülkü Ocaklı faşist militanları 'işçi' statüsünde üniversiteye konumlandırmaya başladı. Böylece ODTÜ içinde bir odak oluştu ve saldırılar başladı. Faşist saldırılar sırasında birçok öğretim üyesi, öğrenci ve işçi yaralandı; kafeterya işçisi Feramuz Demir kampüste uğradığı silahlı saldırı sonucu hayatını kaybetti.

8 Haziran 1977 ise ODTÜ'nün en karanlık günlerinden biriydi.

ODTÜ Öğrenci Temsilcisi ve ÖTK sözcüsü Ertuğrul Karakaya kampüs girişinde üstünü aramak isteyen jandarmadan kaçmaya çalışırken, jandarma uyarı bile yapmaksızın arkadan ateş açtı. Yaralanıp yere yığılan Karakaya, daha sonra yine jandarma tarafından yerde süngülenerek katledildi.

Bombalı saldırılar

Karakaya'nın ölümü, büyük tepki yarattı. Cenaze töreninin Ankara'da yapılmasına izin verilmedi ama Manisa-Salihli'deki tören muazzamdı! Bölgenin her yerinden gelen on binlerce kişi Ertuğrul'u sahiplenirken faşizmi lanetledi.

Onun öldürülmesinden sonra tepkiler büyüyünce 'Kayyum' birkaç hafta dayanabildi. 22 Haziran 1977'de de rektörlük görevinden resmen istifa ettiğini açıkladı.

Ama bu gelişme her şeyi bitirmedi. İşçi kılığında üniversiteye alınan faşist militanlar sonraki günlerde de kampüste saldırılar düzenlemeye devam etti. Ayrıca öğretim üyelerinin ev ve araçları patlayıcı maddelerle, öğrenci ve işçi servisleri taşlı ve silahlı saldırılarla hedef alınıyordu.

Nihayet, 7 Kasım günü derslerin başlamasıyla 9 aylık boykot sona erdi. Ancak Hasan Tan'ın içeriye aldığı faşistler hâlâ okuldaydı ve saldırılar bitmemişti. Açılıştan hemen sonra kampüs içerisinde iki ayrı patlama meydana gelirken, çeşitli ODTÜ mensupları hedef alınarak patlayıcı maddelerle birçok saldırı düzenlendi.

2 Aralık 1977'de ise en büyük saldırı gerçekleşti. İşçi kılığındaki faşistleri protesto etmek için rektörlük önünde toplanan öğrencilere binanın beşinci katından önce bomba atıldı, sonra da ateş açıldı. Saldırı sırasında 52 öğrenci yaralandı, İbrahim Baloğlu 11 Aralık günü hayatını kaybetti. Bu tam bir katliam girişimiydi ve faşistlerin artık ODTÜ'de barınmaları imkânsız hale gelmişti. Zaten okulla ilgileri olmayan saldırganlar ODTÜ'den atıldılar.

Birlik kazandırdı

Bütün bugünlerin en belirleyici özelliği, ODTÜ'nün

öğrencisiyle, öğretim üyeleriyle ve işçileriyle topyekûn bir direniş göstermesi ve diğer okullar ve demokratik kurumlardan da yoğun destek görmesiydi. ODTÜ direnmiş ve acı kayıplar vermesine rağmen iradesini ezdirmemişti. Bugün Boğaziçi Üniversitesi'ne Melih Bulu'yu dayatan zihniyet, o gün, orada yenilgiye uğradı ve kazanan demokrasi ve özgürlük mücadelesi oldu.

Bilenler bilir, ODTÜ'de bir 9 Direk Anıtı var; 44 yıldır orada... Çok basit bir şeymiş gibi görünür en başta insana. Rektörlük ve kafeterya arasındaki yeşil alanda, direnişin 9 ayını simgeleyen 9 direk, bugün hâlâ anmaların yapıldığı bir mekân olarak varlığını koruyor.

Bir de kapı var: A1... Ertuğrul'un vurulduğu o kapı... Resmi kayıtlarda ne denirse densin, adı 'Karakaya Kapısı' olarak kaldı. Sonsuza kadar da öyle kalacak; ödediğimiz bedelleri bize hatırlatsın diye...

Cahit Arf'ın muhteşem yanıtı

0 günlerde Üniversite Konseyi'nde bulunan Emre Kongar, yıllar sonra bir köşe yazısında şunları yazmıştı: "0 sırada (direniş sürerken) Genelkurmay Başkanı Semih Sancar'dan bir haber geldi. Direnişin nedenlerini bizden dinlemek istiyordu. Gittik. Grubun sözcüsü bendim. Olanları özetledim. Sunuşumun sonunda Semih Paşa, 'Benim aklımı kurcalayan bir nokta var. Benim de üniversitem var, Harp Okulu. Orada çıt çıkmıyor, ODTÜ'de ise sık sık sorunlar oluyor. Bunun nedenini bana anlatabilir misiniz?' dedi. (...)

Cahit Hoca'nın (Cahit Arf) cevabı harika bir üniversite tanımıydı. Önce soru sordu: 'Paşam siz Harp Okulu'nda öğrencilere ne öğreteceğinizi biliyor musunuz?'

Olumlu cevap aldıktan sonra devam etti: 'Paşam işte sorunuzun cevabı burada. Biz ne öğreteceğimizi tam bilmiyoruz. Üniversite, gerçeğin araştırıldığı yerdir. Gerçek araştırılırken çeşitli fikirler ortaya atılır ve bunlar da tartışmayı zorunlu kılar.'

Ertuğrul Ağıldı

Gökte bulut yan yan gider
Yaralarından kan gider
Töresi batası dünya
Kahpe kalır şahan gider

Ortadoğu'nun dumanı
Jandarma bilmez amanı
Ertuğrul'a düğün ettik
Ot biçim, orak zamanı

Ortadoğu'nun yolları
Gide gide kavuşuyor
Ertuğrul'u vuran faşist
Albaylarla konuşuyor

Osman seni Osman seni
Yoz yetirmiş ustan seni
Vururlar mı arkasından
Sizde "arkadaş" diyeni

Halkın bağırından biçtiler
Birer birer hepimizi
Başarmadan ölmek yoktu
Böylem'ettik kavlimizi

Hasına canım hasına
Haber salın babasına
Okulda bir yiğit ölmüş
Kuşlar dönüyor yasına

Yavan yerdi yavan değil
Sabırlıydı söven değil
Hayata tümüyle tutkun
Bir şey seçip seven değil

Kapılara faşist gelmiş
Var mı demiş, sor mu demiş
Ankara'nın kanlıları
Ertuğrul'u vur mu demiş

Salihli'den çağrılıyor
Kazma kürek deriliyor
Düğününe varacakken
Ölüsüne varılıyor

Yumasalar yumasalar
Yol üstüne komasalar
Bilen olur bilmez olur
Garip öldü demeseler

Doğruya yiğit doğruya
Canavar girdi sürüye
Ölür mü yiğit olanlar
Ertuğrul benzer diriye

Gülten Akın